

Viranhaltijavalmistelun taustoitusta

Kaupunginhallitus 20.12.2021 § 448

Valmistelu

Aika-ajoin kiinnitetään huomiota viranhaltijavalmisteluun ja siinä huomioitaviin asioihin. Valmistelussa ei aina välttämättä näy se prosessi, mitä kaikkea siihen väistämättä liittyy. Viranhaltijavalmistelun yhteydessä normaaliin lakisääteiseen valmisteluun kuuluu aina vaikuttavuuden arviointia osana valmisteluprosessia painottuen kulloinkin käsiteltävään näkökulmaan ja sen painopisteisiin. Valmistelussa nämä huomioidaan automaattisesti ilman varsinaista erillistä kirjoitettua analysointi- tai arviointiprosessia. Valmisteluprosessiin vaikuttaa myös luonnollisesti käytävissä oleva aika sekä aina rajalliset henkilö- ja taloudelliset resurssi. Asianmukaisen julkisen hallinto- ja päätöksentekoprosessin osana on useita näkökulmia, mitä tulee mahdollisuuksien mukaan huomioida riippuen asiasta tai asioista. Näitä ovat mm.

ympäristövaikutusten arviointi

selvittää toiminnan vaikutuksia ympäristöön

yrityksiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

väestön terveysvaikutusten arviointi

sosiaalisten vaikutusten arviointi

selvittää toiminnan vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen

lapsivaikutusten arviointi

selvittää toiminnan vaikutuksia lapsiin

ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

kulttuuristen vaikutusten arviointi

työllisyysvaikutusten arviointi

työelämävaikutusten arviointi

yhdenvertaisuus ja tasa-arvovaikutusten arviointi

taloudellisten vaikutusten arviointi

yhdyskuntataloudellisten vaikutusten arviointi

maaseutuvaikutusten arviointi

organisaatiovaikutusten arviointi

sukupuolivaikutusten arviointi

kuntastrategian vaikutusten arviointi

liikenteen vaikutusten arviointi

kaavan vaikutusten arviointi

riskien ja riskien hallinnan vaikutusten arviointi

lisäksi erillisten asiakokonaisuuksien, kuten tietosuojan vaikutusten arviointi.

Eri vaikutusten arvioinnin priorisointia on vaikea toteuttaa, koska laajalla joukolla asioita on kiistämättä erilaisia vaikutuksia; eri asioiden/tilanteiden osalta eri vaikutusten merkitys ja painoarvo vaihtelee. Näiltä osin vaikutusten arviointi on aina automaattinen osa valmistelua.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Ruotsalainen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus merkitsee viranhaltijavalmistelun taustoituksen tietoon saatetuksi

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä viranhaltijavalmistelun taustoituksen tietoon saatetuksi ja saattaa sen edelleen valtuuston tietoon. Lisäksi kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle, että merkittävässä ja laajavaikutteisissa asioissa päätösehdotusta arvioidaan suhteessa kaupungin strategiaan.

Hyvinvointilautakunta 09.06.2022 § 97
839/00.01.03/2021

Valmistelu

Hyvinvointijohtaja Kaisa Rauvala 0407418946

Koulutuslautakunta on käsitellyt lapsivaikutusten arviointia 28.2.2017 § 19. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa tarkastellaan lasten ja lapsiperheiden hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä kokonaisuutena ja sitä miten lapsi otetaan huomioon erilaisissa yhteiskunnallisissa toimenpiteissä ja päätöksissä. Lapsivaikutusten arvioinnin peruskysymyksiä ovat päätösten ja toimenpiteiden ennakoitua hyödyt ja / tai haitat lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnille.

Vaikutusten arvioinnissa voidaan hyödyntää kunnassa aikaisemmin toteutetut kuntalais- ja asiakaskyselyt, kouluterveyskyselyt, erilaiset barometrit, indikaattorit ja muut jo tehdyt selvitykset.

Lasten, nuorten ja perheiden näkökulman tavoittamiseen on erilaisia väyliä. Lasten kuuleminen heidän lähiympäristössään vahvistaa lapsen osallisuutta ja kuulluksi tuleamista. Koululuokittain tai oppilaskuntien kautta voidaan toteuttaa kysely joko sähköisesti tai perinteisellä lomakekyselyllä. Nuorille voidaan suunnata kysely palveluista ja niiden muutoksista sekä kehittämistarpeista ja omista vaikuttamismahdollisuuksista. Lapsia ja nuoria voidaan osallistaa ympäristön arviointiin ja kehittämiseen mm. päiväkodeissa, kouluissa ja lähiliikuntapaikoissa. Nuorisovaltuustojen lausuntopyynnöt heitä koskevien asioiden valmisteluvaiheessa on keino osallistaa ja antaa nuorille vaikuttamismahdollisuus asioihin ennen varsinaista päätöksentekoa. Asiakas-/kuntalaiskyselyt ja -palautteet sekä moniammatillisten työryhmien (mm. oppilashuolto, lastensuojelu)

kuulemiset tuottavat tietoa vaikutusten arviointiin eri osallisten näkökulmasta.

Viranhaltijavalmistelun yhteydessä normaaliin lakisääteiseen valmisteluun kuuluu aina vaikuttavuuden arviointia osana valmisteluprosessia painottuen kulloinkin käsiteltävään näkökulmaan ja sen painopisteisiin. Valmistelussa nämä huomioidaan automaattisesti ilman varsinaista erillistä kirjoitettua analysointi- tai arviointiprosessia.

Kemin kaupunkistrategiassa ja strategian toimenpideohjelmassa on linjattu kaupungin tapa toimia. Strategisille päämäärille; sujuva arki, hyvinvoivat kuntalaiset ja elinvoimainen kaupunki on asetettu tavoitteet, toimenpiteet, vastuu ja aikataulu sekä mittarit ja arviointi. Hyvinvointilautakunnan toimenpiteissä kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia ovat asiakastytyväisyyskyselyt, seurafoorumi, nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto kulttuurikumppanuudet, yhteistyö kolmannen sektorin kanssa, kumppanuussopimukset, kuntalaisten kuuleminen tapahtumisen järjestämiseksi, selkokielen tiedottaminen, chat-palvelujen kokeileminen, omatoimikirjasto. Taustatietoa asioiden viranhaltijavalmisteluun saadaan strategian toimenpideohjelman arvioinnin ja mittariston kautta kuten kouluterveyskyselyistä, erilaisista selvityksistä, hyvinvointiprofiilista, move-mittaustuloksista, Tea-viisarista ja muista valtakunnallisista ja paikallisista tutkimuksista.

Edellisessä kouluverkkoselvityksessä tehtiin vaikuttavuuden arviointia eri vaihtoehtojen välillä. Pajarinrannan päiväkodin hankeselvityksessä kuvattiin lapsivaikutusten arviointia ennen uuden yksikön rakentamista. Yhtälailla harrastamisen Suomen mallissa kysytään oppilailta etukäteen mitä he haluavat harrastaa. Näiden vastausten pohjalta rakennetaan harrastustarjotin sen mukaan, mitä oppilaat ovat eniten toivoneet. Uuden liikuntahallin hankesuunnitelmavaiheessa järjestöjä, yhteisöjä ja seuroja kuultiin, jotta saadaan toimijoiden näkemys asiasta ennen päätöksentekoa. Yhdistyksillä ja järjestöillä oli alkuvuodesta mahdollisuus vaikuttaa valmisteilla olleeseen järjestöavustusten toimintamallin uudistamiseen.

Osallistavan budjetoinnin osoittaman määrärahan käytöstä nuoret ovat saaneet itse päättää, jolloin satsataan siihen, mikä nuorten näkökulmasta on vaikuttavinta ja millä satsauksilla saadaan nuorten toimintaedellytykset vahvemmaksi.

Kunnille on suunniteltu otettavan käyttöön 2023 vuoden alusta lukien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa, eli HYTE-kerroin. HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa sitä, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Kunta voi vaikuttaa tietopohjaan omalla toiminnallaan ja sillä mitataan sekä nykytilaa, että muutosta. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta väestön hyvinvoinnissa ja terveydessä.

Vaikutusten arviointi ei ole siis irrallinen toimintatapa, vaan se on systemaattista toimintojen suunnittelua, toimeenpanoa ja arviointia sekä johtopäätöksiä. Arviointitulosten pohjalta suunnitelmat tarkentuvat ja toimintoja muokataan tavoitteiden suuntaan.

Päätösehdotus

Hyvinvointilautakunta merkitsee tiedoksi katsauksen viranhaltijavalmistelun taustoituksesta.

Päätös

Hyvinvointilautakunta merkitsi tiedoksi katsauksen viranhaltijavalmistelun taustoituksesta.